

at det maa indrømmes, at man ikke let kan gjøre Geistligheden nogen større Tjeneste end ved at vedtage denne Bestemmelse. Blandt Udgifterne skal jeg dernæst endnu nævne en, der er af væsentlig Betydning, nemlig Pensioneringen. Nu udredes Pensionerne, naar jeg ser bort fra enkelte Tilskud til de allermindste Embeder, af vedkommende Kald, og denne Pensioneringsmaade er en af de største Ulemper, der klæber ved det nuværende System. Der er Meget af, hvad dette Lovforslag indeholder, som bør optages deri, naar man overhoved gaar ind paa at inddrage det hele Forhold under den Lovgivende Magts Omraade, men som i og for sig godt kan udføres administrativt; der er mange Ulemper ved det nu Bestaaende, som kunne afhjælpes ad administrativt Veie, men vanskeligt vilde det være at komme bort fra det nuværende Pensioneringssystem ad denne Veie; og det er fornemlig Hensynet dertil, der i mine Dine gjør en ny Lønningslov ønskelig, ja næsten nødvendig. Pensionerne lægges nu det Kald til Byrde, som Præsten eller hans Enke forlader, og derved hænder det let, at enkelte Kald blive saa stærkt bebyrdede, at Eftermanden vanskeligt kan leve deraf. Han løkkes ved Lanken om, at Formanden eller maasse Formandens eller Formandens Formands Enke snart maa dø; men han stufes, og hans pekuniære Tilstand ødelægges, og mangen brav og dygtig Mand gaar til Grunde i den Kamp for Livet, som derved opstaar for ham. En anden Følge af det nuværende System er den, at Pensionerne blive forholdsvis temmelig store; thi, da der finder et Avancement Steb op til høiere Kald, saa kan det i Regelen forudfattes, at Præster, der gaa af, ere i høiere Kald, og deres Pensioner blive da fastsatte efter Indtægter af Kald, som ere større, end de ville blive efter dette Lovforslag, og større, end de efter min Mening bør være. Paa den anden Side er der en særlig Omstændighed ved Geistligheden, som medvirker til, at Pensionerne her ere forholdsvis mindre, end de ere i andre tilsvarende Embedsklasser; det er nemlig Kapellaninstitutionen. Det at en ældre Præst kan faae Kapellan, der støtter ham under Udførelsen af hans Gjerning, forhaler hans Afgang, og derved forhindres i en væsentlig Grad Pensjonsbyrden. Forslaget gaar i saa Henseende ud paa ikke blot at opretholde dette, men tillige at yde ældre Præster, som paa Grund af Svagelighed trænge til at faae Understøttelse af Kapellaner, Hjælp dertil. Jeg gaar altsaa ud fra, at det vil vedblive i Fremtiden paa samme Maade som nu, at Kapellaner formindste Pensjonsbyrden; men det kan paa den anden Side hænde, at der indtræder Omstændigheder, paa Grund af hvilke Pensjonsbyrden dog midlertidig kan blive større, end den har været efter en Del Aars Gjenneffnit, og vi gaa maasse netop nu en saadan Tid imøde. Den vil ventelig ikke blive langvarig, men jeg tror, at vi gaa imøde en Periode, i

hvilken det vil blive meget vanskeligt for ældre Præster at faae Kapellaner, fordi der har været Mangel paa theologiske Kandidater. Man har i en Del Aar haft Overflødighed af dem, nu derimod er det Modsatte Tilfælde, nu viser der sig, som sagt, Mangel paa Kandidater, og der har allerede været Tilfælde, hvor ældre Præster have været lige ved at maatte tage deres Afsted, fordi de ikke have været i Stand til at skaffe sig personelle Kapellaner. Der er saaledes en Usikkerhed over dette Forhold, som bør tages i Betragtning, og ved Beregningen af Pensjonsbyrden har jeg da lagt til Grund, hvad der efter Erfaringen hidtil har været udredt, og dertil vil der paa den faste Konto „Pensioner til geistlige Embedsmænd“ — det er jo det Samme, hvor man lægger det hen, — føres en Sum af 120,000 Kr. Jeg haaber, at der ved dette Tillæg vil være givet Sikkerhed for, at Beregningen holder Stik. Har jeg Net deri, vil der altsaa blive tilovers en Sum aarlig af 235,000 Kr. Det forekommer mig, at dette ikke er noget ubetydeligt Beløb, naar man tager Hensyn til, at de væsentligste Indtægter, jeg har tilladt mig at nævne, ere lavt anslaaede; det tror jeg, de ere. Enkelte Indtægter, der efter Lovforslaget ville tilflyde Fonden, har jeg ikke taget Hensyn til; en af disse skal jeg imidlertid nævne, da den har større Betydning netop for den første Tid, for hvilken Loven vil komme til at virke. Der er ved mange Præstekald blevet dannet særlige Fonde, der have særlige Bestemmelser. Man har tænkt sig i eet Tilfælde, at der byggedes en Kirke, i et andet Tilfælde, at der foretoges en Forbedring af en Præstegaard eller noget lignende, kort, man har haft Formaal, af Hensyn til hvilke man ved Præstekald, hvis Størrelse tillod det, har taget nogle Indtægter bort og lagt dem til Side under Stiftsøvrighedens Bestyrelse. Lovforslaget gaar nu ud paa, at samtlige disse smaa Fonde skulle inddrages strax og saa som Følge deraf Fonden, naturligvis efter Rigsdagens Bevilling, overtage Udførelsen af de Formaal, til hvis Tjeneste disse Fonde vare opsaaede. Jeg maa nemlig gaa ud fra, at der er en Mulighed for, da i Begyndelsen hovedsagelig de smaa Kald ville blive ledige, de Kald, som efter Lovforslaget ville faae en høiere Lønning end tidligere, og da ogsaa Indløsningssummerne for Præstegaardene ville være at udrede — at Fonden i Begyndelsen vil kunne komme i Forlegenhed for Penge, disse opsaaede Fonde Midler kunne da benyttes, og de indeholde større Kapitaler, end man vel i Almindelighed antager, thi de kunne for Diebliffet anslaaes til 430,000 Kr. Desuden vil der derigennem tilflyde Fonden aarlige Indtægter fra adskillige Præstekald, der ligge udenfor Loven, nemlig Præstekald, der ikke have været ledige, det er jo en Betingelse for, at Loven træder i Kraft for dem, at de blive ledige. Jeg kan i denne Forbindelse ikke undlade at omtale, at i den Tid,